

Een grote pijlinktvis *Ommatostrephes sagittatus* (Lamarck, 1798) aangespoeld te Koksijde

Marie-Thérèse Vanhaelen

Op 16 november 2003, tijdens een strandtocht van Sint-Idesbald tot Sint-André lag er ter hoogte van de Schipgatduinen iets groots te midden van het litoraal. Toen ik naderde bleek dat het een zeer verse, dode, prachtige pijlinktvis was, met een totale lengte van zowat 55 cm. Toen ik het dier oprapte liep er inkt uit de mantelholte; blijkbaar was de inktzak beschadigd.

Thuisgekomen werd de pijlinktvis overvloedig gespoeld en Marc nam er dan een paar foto's van. De twee lange tentakels met zuignappen werden bekeken en de mantellengte opgemeten; die was 30 cm.

's Avonds beging ik een onvergeeflijke onachtzaamheid: ik liet het dier buiten op het terras liggen; we zouden morgen nog wel meer foto's nemen!

Toen ik de volgende ochtend door het raam keek, was mijn verbijstering groot! Wat was er in godsnaam met dat mooie dier gebeurd? Eén derde van de mantellengte, met de vinnen, was er, als het ware schuin afgeknipt en verdwenen! Was een blauwe reiger de mogelijke boosdoener?? Hoe spijtig! Ik redde, wat er te redden viel, namelijk de snavel en wat er restte van de gladius: 4 zeer smalle chitineuze stukjes met een lengtegroef, die samen ongeveer een lengte van 23 cm uitmaakten. Ik dacht er niet veel verder over na en, alleen voortgaande op de grootte van de zuignappen besloot ik – veel te vlug! – dat het wel een *Loligo vulgaris* zou zijn.

Het materiaal verhuisde naar de vergeethoek, want gedurende gans de winter waren er tal van interessante vondsten (vooral verse, zeldzame bivalven) te doen, na verschillende stormen.

Toen begin mei 2004 Loligo-eiertrossen begonnen aan te spoelen, besepte ik opeens dat een vondst van een dier *Loligo vulgaris* in november niet voor de hand liggend is, aangezien deze laatsten in april de Noordzee via het kanaal binnentrekken, hun eieren op onze kust afzetten en in de loop van augustus weer verdwijnen (Kristensen, 1966).

Toen eind mei 2004 bovendien 3 intacte veervormige gladia van *Loligo vulgaris* aanspoelden te Koksijde (1 van een wijfje: 24 cm x 4,2 cm en 2 van mannetjes: 35 cm x 4 cm en 40 cm x 3,8 cm) was de tijd rijp om eindelijk tot op het bot te gaan, slechts gewapend met de kaakjes (beschadigd), 4 stukjes gladius en 2 foto's van het prachtige,

in november 2003 gevonden dier. Met de determineertabellen van Lacourt (1981) en aanvullende gegevens van Entrop (1965) slaagde ik er vlug in om tot een hoogst verrassend resultaat te komen: het betrof een zeer jonge grote pijlintkvis, *Ommatostrephes sagittatus* (Lamarck, 1798)

Beschrijving:

- langwerpige romp, cilindrisch en naar het einde toegespitst
- zeer kenmerkende ruitvormige vinnen, eindigend op een spitse punt
- de twee lange tentakels voor ongeveer 2/3 bezet met zuignappen, deze staan in 4 rijen, de 2 middelste rijen dragen zeer grote nappen, de buitenste zeer kleine
- de vangarmen zijn kantig en hebben geen zomen
- op de 8 kleine vangarmen staan slechts 2 rijen zuignappen
- de ooglenzen zijn duidelijk zichtbaar, dus onbedekt
- de rugzijde, kop en vangarmen zijn roodbruin tot paarsig door het groot aantal donkere chromatoforen

Fig. 1. Links - Uiteinde van een tentakel, rechts - gladius

- de gladius (schelp) is chitineus, doorzichtig tot geelachtig, zeer smal, langwerpig, gootvormig, iets breder bovenaan, versmallend naar achter, eindigend op een ietwat lepelvormige verbreding; dit laatste stukje (ongeveer 7 cm?) ging verloren (zie boven)
- de snavel (onder – en bovenkaak) was bijna identiek van vorm aan die van de gewone zeekat, *Sepia officinalis*, alleen iets slanker en puntiger en zeer klein (1,5 cm en 2 cm)
- het gevonden exemplaar had een mantellengte van 30 cm, en een totale lengte van vermoedelijk minstens 55 cm. Zowel Entrop (1965) als Lacourt (1981) vermelden dat dit dier tot 150 cm lang kan worden.

Verspreiding en voorkomen in Nederland:

- Volgens Kristensen (1966) is *Ommatostrephes sagittatus* een oceanische soort, die langs de kusten van Noord-Europa algemeen is. Het dier is zeldzaam in de

ondiepe delen van de Noordzee, maar werd vooral in de winter nogal eens op het Nederlandse strand gevonden. Deze dieren waren vaak onbeschadigd, soms zelfs levend. Hij voegt eraan toe dat het stranden van oceanische dieren een veel voorkomend verschijnsel is, daar zij blijkbaar geen mechanisme hebben om ondiep water effectief te ontwijken, vooral als de watertemperatuur heel laag is.

- Boer (1971) vermeldt dat van de 71 waarnemingen tussen 1931 en 1971 in Nederland, 93% betrekking had op aangespoelde dieren (dus 66 gestrandde exemplaren in 40 jaar).
- De Boer en De Bruyne (1991) beschrijven het voorkomen van de grote pijlinktvis op de Friese Waddeneilanden: van Terschelling, Vlieland en Schiermonnikoog worden in het voorjaar strandingen van (soms nog levende) dieren gemeld met meestal een lengte van 60 tot 80 cm. Alleen al op Terschelling spoelden in één week in het topjaar 1958 21 dieren (14 levend) aan.

Voor de Belgische kust zijn mij geen vroegere gegevens van strandvondsten van *Ommatostrephes sagittatus* bekend.

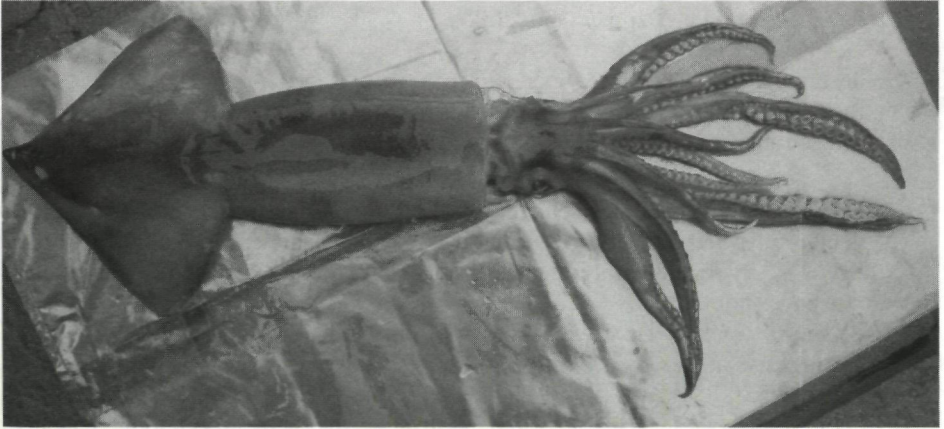

Foto : *Ommatostrephes sagittatus* (Foto : Marc Panneels)

Summary

A European flying squid *Ommatostrephes sagittatus* was found washed ashore on the beach of Koksijde on February the 16th 2003. This is the first record of this species from a Belgian beach.

Literatuur

- BOER, P., 1971. Het voorkomen van inktvissen langs de Nederlandse kust. Het Zeepaard, 31: 65-77.
- DE BOER, F.W. & DE BRUYNE, R.H., 1991. Schelpen van de Friese Waddeneilanden, Fryske Akademy Ljouwert, Backhuys p.144.
- ENTROP, B., 1965. Schelpen vinden en herkennen. Thieme Zutphen p.287.
- KRISTENSEN, J., 1966. De inktvissen langs de Nederlandse kust. Cor. Ned. Mal. Ver., 118: 1240-1241.
- LACOURT, A.W., 1981. De inktvissen (Cephalopoda) van de Nederlandse kust. Wet. med. K.N.N.V., 145: 33p.

Figuur 1: Uit Lacourt, 1981 - Wet. med. K.N.N.V., 145

**Ter Yde I
8670 Koksijde**